

## Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inzerate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.



# MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

## Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.



Leto XI.

V Celovcu, 10. novembra 1892.

Štev. 31.

## Slovenščina in koroški deželni odbor.

Občina Bistrica-Šmihel pri Pliberku je meseca maja t. l. odposlala na deželni odbor ulogo o neki cestni zadevi, pisano v slovenskem jeziku. Dobila pa je svojo ulogo nerešeno nazaj z nemškim pristavkom, da mora občina po nemško pisati, če hoče od deželnega odbora kak odgovor dobiti. (!) Občina se je pritožila pri državnem sodišču, se sklicevala na čl. 19. drž. osn. postav ter poudarjala, da so občinski zastopi nasproti dež. odboru neodvisni in da jim tisti nima pravice predpisovati, v katerem jeziku naj uradujejo. Koroški deželni odbor je uložil proti-izjavo, v kateri povdarja to-le: Na člen 19. je vezana samo država, ne pa tudi samoupravne (autonomne) oblasti, kakoršne so deželni odbori, kateri si smejo svoj uradni jezik sami izvoliti. Od nekdanjega deželnega odbora v nemškem jeziku uradoval, in tega mu nihče ne more zabraniti, razun s posebno postavo. Občinski zastopi so pomožni uradi deželnega odbora (?) in morajo uradovati v tistem jeziku (??) kakor deželni odbor.

Obpravna o tem je bila dné 28. oktobra t. l. na Dunaju pred c. k. državnim sodiščem. Bistriško občino je zastopal znani češki rodoljub odvetnik dr. Lenoč. Ta je trdil, da koroški deželni odbor ne pozna svoje oblasti in svojega delokroga. Deželni odbori so v življenje stopili vsled ustave in državnih osnovnih zakonov, torej so tudi oni vezani na člen 19. Nadalje občinski predstojniki niso pomožni organi deželnega odbora, ampak izvrševalni organi občinskega odbora, toraj morajo uradovati v jeziku, katerega si je občina izvolila za uradni jezik.

Občina žal ni zmagala, njena pritožba je bila odbita, in sicer se sklicuje razsodba državnega sodišča na to, da so občinski predstojniki v cestnih zadevah res podložni deželnemu odboru in da predstojni oblasti nimajo pravice predpisovati uradnega jezika.

Te razsodbe v tem slučaju sicer ne smemo pretresovati in je tudi ne bomo. To pa lahko rečemo, da nam stvar s to razsodbo ni postala jasna in gotovo tudi zvedenim juristom (pravnikom) ne. Pustimo ta slučaj na strani in go-

vorimo v obče. Če ne pojde za kako cesto, kako se bo pa tedaj razsodilo? Kdaj je župan podložen deželnemu odboru in kdaj ne? Bojimo se, da se bo o tem še marsikteri prepričal! Resnica je, da plačujemo tudi mi Slovenci deželne doličade, tudi mi pomagamo vzdrževati deželne uradnike; nasprotno pa je tudi resnica, da deželni odbor noče nič slišati o slovenščini in da ima skoro same nemške uradnike, ki niso zmožni slovenskega jezika; morebiti sta kaka dva Slovence vmes, da nekoliko slovenščine tolčeta, pa najbrž morata to še skrivati, da jim ne bi škodovalo. Že zdrava pamet nam pravi, da to ni nobena pravica, če deželni odbor naše slovenske besede noče poznati, naš denar pa koj pozna! Deželni odbor se sklicuje na to, da je vedno nemško uradoval. Pa če je kaka krivica že stara, zavolj tega še ni postala pravica. Tudi tlaka (robota) in desetina je bila dolgo let v veljavi in se je odpravila, ker se je za krivično spoznala, zakaj bi morala pa krivica nemškega uradovanja večno trpeti? Mi tudi ne poznamo nobene postave, po kateri bi smel deželni odbor občinam vsilovati svoj uradni jezik, nasprotno pa poznamo našo ustavo, ki pravi, da so vsi narodi v Avstriji enakovrni. To se priznava v drugih dvojezičnih deželah: na Češkem, Moravskem, Kranjskem, Goriškem in v Dalmaciji se uraduje, kar je nam znano, pri deželnih odborih v dveh deželnih jezikih. Na Kranjskem je samo 18.000 Kočevarjev in vendar deželni odbor vsem Kočevskim občinam nemško dopisuje. Ta pravda z našim deželnim odborom še nikakor ne more biti končana. Ne samo Bistrica, tudi druge slovenske občine bodo začele slovensko uradovati, česar jim po naših postavah nihče braniti ne more. Kak vris in hrup bi nastal med nemškimi Pemci, ko bi jim hotel češki deželni odbor prepovedati nemško uradovanje! Ravno tako bi se godilo na Kranjskem, ko bi se Kočevarjem usililo slovensko uradovanje. Tako postopanje bi naredilo splošno zmešnjavo po celi Avstriji. Zato pa še na Štajerskem ne branijo slovenskim občinam slovenskega uradovanja. Če pa tajnik vse po slovensko piše, zakaj bi moral ravno na deželni odbor nemško pisati? Zgoditi pa se zna, da bo v kaki slovenski občini županovl trd Slovenec in pisarije sam opravljal; kako se bo moglo od njega tirjati nemško dopisovanje, ako nemščine ni zmožen?

Užaliti mora v resnici vsacega pravicoljubnega človeka, ako vidi, kako trdo si upa postopati koroški deželni odbor s slovenskimi sodeželani. On pravi, da samo cesarske oblasti morajo spoštovati enakopravnost Slovencev, on pa je noče priznati in spoštovati! Ni res, kakor se je reklo, da je želja po slovenskem uradovanju samo „Mirova“ hujskarija. Res se je sicer ta misel in želja v „Miru“ razpravljala, toda ne samo tisti, ki „Mir“ pišejo, ampak vsi pravi slovenski rodoljubi so prepričani, da je slovensko uradovanje potrebno, če hočemo do večje omike in veljave priti. Kako se bo naš jezik razvijal, ako se bo zmirom gonil in podil iz šol in uradnih? Več ko se bo slovenščina rabila v javnem življenju, v šolah, pri cesarskih, deželnih in občinskih pisarnah, bolj se bo tudi olikala in pomnožila ter za vsaki spis pripravno storila. Kedar bo vsakemu potrebno, da se slovenščine dobro nauči, bo se tudi več slovenskega bralo in toraj tudi tiskalo, dobili bomo slovenske bukve v vseh vedah, ki so nam za življenje potrebne in koristne. Slovensko uradovanje in občevanje pri županstvih je pa tudi zato potrebno, da zamorejo naši kmetje sami županovati in vse spise narejati tudi brez tajnika, katerega marsiktera občina težko plača. In tudi slovenski odborniki bodo potem sami lahko prej prebrali, kar podpišejo, ako se bo vse po slovensko pisalo. To je pač narobe svet, ako se kak zapisnik nemško naredi, potem pa ga mora tajnik ali kdo drugi na slovensko pretolmačiti, prej ko ga podpišejo. Kako lahko se priglodi, da jim v naglici ne prestavi vsake besede na slovensko tako, kakor je po nemško zapisano; če je tajnik zvit, pa lahko tudi drugače govori in drugače zapiše! Ako je pa reč slovensko zapisana, se kar prebere od besede do besede, odborniki poslušajo, zastopijo in podpišejo.

Imeli bomo zavolj slovenskega uradovanja pri občinah še hudo vojsko, kakor se kaže; pa stvar je tako imenitna, da ne smemo odjenjati, nazadnje bo vendar pravica zmagala.

## Dopisi prijateljev.

**Iz Celovca.** (Nekaj statistike o družbi sv. Mohorja.) Družba je narastla na 57.703 članov, ki se razdelijo po raznih škofijah: Goriška

## Molzna krava.

(Dalje.)

Zatem nastopijo gospod Tomaž, drugi kaplan, ter govoré prilično tako-le: „Nekteri ljudje mislijo — hvala Bogu pri nas je takih malo — da duhovska in posvetna gospoda nič ne dela, ampak da živi dobro brez vse skrbi tje v en dan. Kdor tako misli, tisti se zelo moti. Mi ne delamo z roko in z motiko, ali mi delamo z umom in z glavo; skrbij pa imamo včasih še več, kot kmetovalci in obrtniki. Nam duhovnim pastirjem je skrbeti v prvi vrsti za vaš dušni blagor. Nikoli ni toliko dežja, toliko snega, da bi se ne podal svečenik k bolezniku, da mu prinese zadnje popotnice ter ga pripravi za pot v večnost. Pa tudi za povzdigo slovenske narodnosti delujemo neprestano skupaj s posvetno gospodo. Vsak stan ima svoje opravke. Sodnik nam napravljaja pravico ter kaznuje hudodelnike. Okrajni glavar skrbi za red, posvari in kaznuje nepoštene in hudobneže, skrbi za napredek kmetijstva ter nam razlaga politične postavke. Mi potrebujemo dalje učitelja, da odgaja in uči otroke; zdravnik, da zdravi bolnike; živinozdravnik, da nas varuje škode in nesreče in da nas pouči o živinorejskih stvaréh. Tudi vojakov je treba, da nam branijo dom in premoženje, da nam ohranijo mir in da zapodé sovražnika iz dežele. Vsakemu stanu je torej odmenjeno posebno opravilo. Pa ne samo to. Vsak izobražen Slovenec, bodisi duhovnik ali posvetnjak, skrbi zraven svojih stanovskih dolžnostij tudi za to, da se njegovi rojaki duševno popnu, da se učé, da napredujejo v

gospodarstvu. Veliko Ljubljanskih uradnikov in zasebnikov je bilo doslej že na naših shodih, kateri so nas poučevali o koristnih stvareh. Eden je govoril o postavah, drugi o nepotrebnih in škodljivih pravadah, tretji nas je poučeval, kako si ohranimo zdravje, četrti o kmetijstvu itd. Tudi od nas duhovnikov ste čuli že marsikaj potrebnega. Tako smo delali do sedaj duhovniki in posvetnjaki skupno za povzdigo slovenske narodnosti in za napredek kmetijskega stanu. Tako bomo ravnali tudi odslej, ker smo prepričani, da stori vsak izobraženec lahko nekoliko za svoj mili slovenski narod, ker smo osvedočeni, da je v slogi moč. Mi smo se držali in se bomo tudi v prihodnje držali zlatih besed pesnikovih, ki pravi:

Ne samo, kar velevala mu stan,  
Kar more, to mož je storiti dolžan.“

Živo odobravanje je sledilo temu izvrstnemu govoru.

Natô govori g. živinozdravnik tako-le: „Krava molze pri gobcu, uči pregovor. To se pravi, čim tečeje jo krmimo, temveč in tem boljšega mleka nam daje. Vendar bi bilo tudi napačno, ako bi ji dajali mnogo zelo redilne klaje, da bi se preveč podebelila; vse kar je prav. Zlata srednja mera je najumestnejša. Sveža klaja je najboljša piča molznim kravam. To nam potrjujejo vsakdanje izkušnje. Vsakemu je znano, da namolzem pri enakih drugih razmerah po leti ob sveži klaji več, kot v zimi ob suhi. Največ mleka nam dajejo torej krave, ako jim pokladamo čim dalje je mogoče svežega krmiva.“

„Kako je pa po zimi,“ oglaš se posestnik Žagar.

„To je res, da ni po zimi sveže trave, ali tudi iz te zadrege si moremo pomagati. Po zimi dajemo kravam korenstva, n. pr. navadne repe, krmenske pese in korenja. Podzemeljska koleraba pa ni posebno umestna, ker daje mleku neprijeten okus, ako se je hkratu mnogo pokrmi. Tudi otrobova voda napravi mnogo mleka, kar naj si zapomni vsaka gospodinja. Krava, ki se krmi v zimi izključno le s suho slamo in s senom, ne donaša obilo mleka. Molznim kravam ugaja sladko seno, kajti kiselo napravljaja le malo mleka in še to, kar ga je, ni dobro. Korenstvo in slama sama na sebi ne zadostujeta, ker imata premalo redilnih snovij; ako pa privržemo dobrega sena in otrobove vode, tedaj mnogo namolzem. Tudi poparjena in ukisana piča je mlekaricam koristna, zatorej za krmljenje pripravna. Krma naj se poklada zmirom o natanko določenem času; nikoli naj se ne navali na enkrat preveč, ampak večkrat v malih delih. Sem in tja je treba dati molznim kravam po nekoliko soli. Po letu jim paša jako ugaja. Seveda izgube na pašnikih nekoliko mleka; ali pomisliti je treba, da rodé one krave, ki hodijo na pašo, krepkejše mladice in da so tudi same bolj zdrave nego tiste, ki stoje leto in dan v hlevu. V kravjem hlevu, kateri naj bo srednje svetel in srednje gorek, mora vladati mir, da se žival ne vznemirja in da napravljaja mnogo mleka. Prevelika vročina, kakor tudi prester mraz pomanjša množino mleka, zaradi tega ju je treba po mogočnosti odstranjovati; po letu naj se torej hlevi zračijo in po zimi opažijo, da so primerno gorki. Na snaženje kože se ne sme pozabiti; kravo je treba očistiti vsaki dan s ščetjo in česalom. Izkušnje učé namreč, da dobimo od



6160 (+ 312, to je prirastlo je v enem letu toliko novih udov), Krška 4708 (+ 346), Lavan-tinska 19.244 (+ 2500), Ljubljanska 23.077 (+ 2351), Tržaška 2651 (+ 140), Sekovska 303 (+ 8), Ogorsko 211 (+ 53), Zagrebška 477 (+ 71), Senjska 147 (+ 13), Poreška 80 (+ 4), Videmska 168 (+ 18), razni kraji 191 (+ 34), Amerika 286 (+ 26). V tem letu se je število pomnožilo za 5876. Dosmrtnih udov je 837, letnih 56.865. Na novo jih je pristopilo 10.659, odstopilo ali umrlo pa 4783. Letošnje knjige obsegajo 77 tiskanih pol v šestih zvezkih, vsega se razpošlje letos 346.218 bukev, ki obsegajo 4.443.131 tiskanih pol. Letni račun kaže 65.585 gld. 13 kr. dohodkov in 65.577 gld. 83 kr. stroškov. (Samo koledarjev kolek stane 3486 goldinarjev.) Družba ima premoženja 22.602 gld. Od začetka do zdaj je imela družba 751.564 udov, ki so dobili vsega vkup 4.450.492 knjig. To so gotovo lepe številke za slovenski narod, katerega so leta 1890 našteali komaj 1.176.535 duš. Ogromno število lepih knjig s poučnim in zabavnim berilom pošilja družba med Slovence ter jih s tem izobražuje, blaži in izreja v katoliško-narodnem duhu. Na tako družbo smemo biti v resnici ponosni in podpirajmo jo tudi zanaprej.

**Iz Kotmari vesi.** (Občni zbor naše podružnice. — Naša šola in učitelji.) Dne 30. okt. smo zborovali v gostilni g. Štanglina. Dšlo je okoli 50 možakov, večidel posestnikov. Vse se je vršilo v lepem redu. Stari odbor je bil na novo potrjen, le g. Jak. Hedenik (Dravec) se je na novo izvolil, da bo pobiral doneske na Žih-poljah. Dva gospoda iz Celovca sta izvrstno govorila o verski in slovenski šoli. To je bilo zelo potrebno, ker se bo naša šola razdelila v nemško in slovensko in se bo takrat začel velik lov na otroke. Govornika sta torej o pravem času poučila ljudstvo, zakaj da se mora odločiti za slovensko šolo, v kateri se bo pa tudi nemščina učila po tri ure na teden. Med posamičnimi točkami so vrli Kotmariški pevci prav lepo in ubrano zapeli. Nabralo se je nekaj denarja za družbo, med ude pa so se delile različne knjižice. Vse je bilo židane volje. — Naš občinski zastop je že odposlal pritožbo zoper odlok deželnega šolskega sveta, po katerem se ima naša šola v dve, eno slovensko in drugo nemško, razdeliti. Pri nas ni nemških otrok, zato tudi nemške šole ni treba, naš občinski zastop želi za vse otroke enako šolo in sicer slovensko, pa tako, da se bo v nekaterih urah tudi nemščina učila. — Govorilo se je, da pojdetta oba naša učitelja proč; zdaj pa govorijo, da g. Plajer ostane in da je le podučitelj prestavljen v Železno Kapljo.

**Iz Medgorij.** (Zborovanje podružnice.) Letni zbor naše podružnice sv. Cirila in Metoda je bil dne 23. okt. Udeležba je bila slaba, ker se je zborovanje premalo razglasilo, največ ljudi še vedelo ni zanj. Tudi slabi poti so mnoge ostrašili. Sicer pa smo bili prav dobre volje. Domači fantje so peli pri dveh mizah in se lépo vrstili. Tudi smo slišali dobre in poučne govore. Čudno pa se je vsem zdelo, ko smo zvedeli, da je gosposka prepoved razglasila, da se otroci ne smejo udeleževati takih zborov. Na teh shodih se čujejo vendar le krščanski in pošteni govori, kateri ne škodujejo ne starim, ne mladim. Otroci so največ zato prihajali na te zборе, ker so kake lepe bukvice v

dar dobili. Zdaj so jim še to nedolžno veselje vzeli. Naj bi rajši prepoved dali, da bi otroci ne smeli na podo in plesišča, kjer se raja in skače ter se večkrat kaj nespodobnega vidi ali sliši. — Izrekla se je želja, naj bi se v prihodnje to zborovanje že prej, v lepšem času napravilo, ne pa v pozni in hladni jeseni. Po leti bi prišlo več ljudi. To je resnica. Zahvalimo vse ude in druge gos-pode, ki so nas s svojim prihodom počastili in razveselili, g. gostilničarja pa za dobro postrežbo. Mladi pevski zbor pod Blaževim vodstvom pa naj se le uri in vadi, da nas bo še večkrat razveselil. Slava in hvala mu!

**Iz Tolstega Vrha.** (Odprto pismo slav. c. k. deželnemu šolskemu совету v Celovcu.) Že 7. aprila l. 1888, št. 525, je prosil naš občinski zastop za upeljavo slovenskega poučnega jezika v šolah v Kotljah in Črnečah. Toraj prvi v tužnem Korotanu za županijo v Št. Jakobu, ali do danes nemamo še nobenega ugodnega odgovora o tej reči, akoravno imamo že veliko stroškov in potov. Že pred novim letom so zagnali liberalni listi vrišč, da je šolam v občini Tolsti Vrh privoljen pouk v slovenskem jeziku. Ali to je bila le laž. Pozneje je slavno c. k. učno ministerstvo ukazalo, naj c. k. deželni šolski svet našo prošnjo reši, ali o tem ni duha ne sluha, akoravno se že bližamo koncu tega leta. V teku blizo petih let je že veliko občinskih odbornikov pomrlo in otrok izstopilo iz šole, ter smo zmiraj še pri starem. Da naša sedanja ponemčevalna šola nikakor ne zadostuje, evo samo en dokaz. Tukajšnjega bivšega učitelja, vrh tega strogo nemške matere sin, je hodil čez pet let v „utrakvistično“ šolo v Kotljah, kjer ni drugih slovenskih knjig, kakor Abecednik, ali letos ni mogel prestopiti v srednje šole, čeravno ga je neki nemški učitelj k temu čez pol leta pripravil za skušnjo. Ta učenec mora sedaj še obiskovati neko pripravljevalno šolo v Celovcu. Tedaj sedanji poučni sistem ne rodi zaželjenega sadu. — Čuli smo, da so naši sobratje v Klobasnici, Šmihelu, v Žabnicah in Kotmarivesi nekoliko drobtin slovenskega jezika prejeli v šolah, kar jim iz srca privoščimo, zakaj se pa nam odloki c. k. učnega ministerstva ne spolnijo? — Drznemo se toraj vprašati slavni c. k. deželni šolski svet sledeče:

1. Ali ste na nas na koroško-štajerski meji bivajoče Slovence čisto pozabili? Ali mi ne plačujemo ravno tako za šole, kot drugi?
2. Zakaj nam tako dolgo pridržujete, kar nam gre po Božjih in cesarskih postavah?
3. Morda čakate, da popred dvorazredni šoli ustanovimo?

Občina Tolsti Vrh, dne 24. okt. 1892.

Dominik Kotnik, župan.

**Iz Velikovške okolice.** (Žalostno dremanje) je pri nas, ne ogrevamo se ne za katoliško, ne za slovensko stvar. Marsikteri pravi: „Kaj mi bo pa slovenščina pomagala?“ Tega pa bedak ne pomisli, da mu tudi nemščina ne bo nič pomagala, čeravno je ves zaljubljen v njo. In če bi mi prav Nemci postali, bomo morali vendar še kopati in orati, če bomo hoteli živeti, saj vidimo tudi nemške kmete, da morajo ravno tako trdo delati, kakor mi. Če nas pa nemška beseda ne bo bolj srečnih naredila, potem ni vredno, da bi toliko kopeneli po njej. Pri nas boš le redko našel lju-

bezen do matere slovenske besede in do slovenske domovine, rajši ko Slovenca, so takega poslanca izvoliti pomagali, ki je očito zoper papeža govoril in je rekel, da se morajo Rimske ketinje zlomiti, to se pravi, da se moramo mi od prave krščansko-katoliške vere odtrgati. Jaz vprašam te može, ki so ga volili: Kaj pa vam je ta poslanec že pomagal? Ali vam je že davke znižal? ali vam je pridobil železnico vsaj do Sinče vasi? Dve leti že na Dunaj hodi, pa še spregovoril ni. To bi bil kdo drugi tudi še zadel; niste tedaj nič na dobičku, da ste z Nemci potegnili in svojega poštenega slovenskega rojaka potlačiti pomagali! Kaj pa vam bo Kirschner pomagal? Nemški list „Bauernzeitung“, ki Slovence pri vsaki priložnosti obira in v nič deva, vam bo poslal, pa kake nemške bukve po vrhu, če si upate se z njimi nasititi in odebeliti. — Taki, ki mislijo, da jih bo nemščina zveličala, naj bi jo bili letos na pomoč poklicali, da bi mi ne imeli take slabe letine. Če pojde tako naprej, bomo zemljišča prodali in v Ameriko pobegnili. Naši koroški poslanci menda ne vejo, kako se nam godi, saj se nikoli nobeden ne oglasi, kakor samo takrat, kedar je treba po Slovencih mahitati in zagovarjati nemške šole in nemški šulferajn, ki pri nas na Koroškem zgago dela in krivice, ki se nam Slovencem godé, pospešuje.

**Izpod Olšove.** („Domači zdravnik“ — velika dobrota za ves slovenski narod!) Iz srca smo hvaležni slavni družbi sv. Mohorja, da je izdala knjigo „Domači zdravnik“, in tudi čast. g. Podgoreu, da so se potrudili, jo spisati. Mi gorcjanci smo navadno brez zdravniške pomoči. Zdravnika ni blizo, mnogo ljudi je tudi tako revnih, da ne morejo plačati zdravnika in dragih zdravil. Včasih so se zvali ljudje še z rožami in vsakovrstnimi domačimi pomočki zdraviti. Zdaj je pa ta znanost ali umetnost, ali kako bi jo imenoval, večidel že izumrla. To je naravno: če bi kdo še veselje imel za zdravljenje bolnikov, saj mu to veselje kmalu izjenejo, če ga en parkrat zaprejo „wegen Kurpfuscherei“. Tako se naši bolniki mesec in leta v hudih bolečinah valjajo brez postrežbe in brez zdravil. Streči jim ljudje nemajo časa, ker imajo dela čez glavo, pravih zdravil ne poznajo, zdravnik jim je pa predaleč in predrag. Zdaj, ko smo dobili knjigo „Domači zdravnik“, si bodo ljudje pa že vsaj nekoliko znali pomagati z domačimi zdravili. Okoli 58.000 takih bukev pride med Slovence, bralcev bodo našle pa še desetkrat toliko; vzrastlo bo med priprostim slovenskim ljudstvom na stotine malih Kneippov in Kneippoval, in ubogi bolniki ne bodo ostali brez pomoči.

**Iz Ljubljane.** (Družbi sv. Cirila in Metoda) sta podarila veliko zbirko prav rabljivih knjig realnina abiturienta gg. A. Vernik in J. Mazi. — Dohodke naši družbi v korist prirejenih veselice so poslale: Preveselo se razcvitajoča ženska šentjakobsko-trnovska podružnica 273 gld. 70 kr. z všteti raznimi darovi in plačili družbenic; vzorni šentpeterski podružnici v Ljubljani — ženska in možka — 227 gld. 57 kr. in podružnica v Idriji, — v mestu, ki je med pokrovitelji naše družbe, — 113 gld. 80 kr. — Novoustanovljena podružnica navdušenih rodoljubkinj na Vrhniki nam je naklonila 100 gld. — Vzornice-domoljubkinje, vrle Litjske-Slovenke, so poslale že četrtrič 100 gld. pokroviteljine, sedaj z željo, da se med pokrovitelje vpiše trg Litija, zastopnik pa naj bode vsakokratni prvomestnik gospodarskega odseka za tržko premoženje. Z geslom:

V povzdigo dušno in za čast naróda  
Žrtvujmo združeni za darom dar;  
In da še plódnije uspeva stvar,  
Duh vódi svetih nas Ciril-Metoda!

je poslala blagajničarica šentjakobske podružnice, gospica Antonija Kadivčeva, 100 gld. pokroviteljine. Istotako smo prejeli 100 gld. pokroviteljine od vrle narodne postojanke „Slovanske Čitalnice“ v Trstu, in 100 gld. od čilega „Dolenjskega Sokola“ v Novem mestu. Dalje so družbi naklonili: Ob svoji veselici slovenski abiturijenti 76 gld. 53 kr., izročeni nam po g. Milutinu Zarniku; g. A. Božič 22 gld. 20 kr., nabranih pri shodu podružnice „Apače in okolica na Koroškem“, č. g. J. Cotelj v Kanfanaru v Istri 18 gld. in sicer: 10 gld. ustanovnine, 6 gld. 40 kr. nabranih v veseli družbi na imendan presv. cesarja v Juršiči pri č. g. kuratu Velikanji in 1 gld. 60 kr. kot dar male družbe; g. A. Virant 11 gld., ki so jih zložili člani „Dolenjskega Sokola“; g. Fr. Regally, pravnik na Dunaju, 6 gld. 80 kr., nabranih med vseučiliščniki; družba pri g. A. Zajcu na Rimski cesti v Ljubljani 6 gld.; vč. g. Fr. S. 5 gld., ktere je družbi poslal č. g. J. Fon, vikarij v Kredu; č. g. župnik Teran 5 gld. povodom poslana mu naše knjižice „Janez Cigler“; g. A. Korošec, abiturijent v Šentjurji ob Ščavnici 3 gld. 40 kr., nabrane med kmečkimi mladeniči o priliki čitalnične veselice pri Kapeli; č. g. kurat M. Pintar 2 gld. 39 kr.; g. trgovec F. Rojnik v Ljubljani 2 gld.; dr. V. S. 2 gld., neimenovan rodoljub 2 gld. in g. Ivana Sokličeva 1 gld. 56 kr., zložene v veseli

snaženih krav več mleka, kot od zanemarjenih. Vsaki dan je treba hlev nastlati; za nasteljo je najpripravnejša ržena slama. Po letu je priporočljivo in koristno kopati molzne krave v hladni vodi.

„Vendar ne donašajo vse krave enako mero mleka, akoravno so enako velike in enako krmljene. Od nekterih krav naše navadne, deželske pasme namolze več, kot od drugih. To zavisi večinoma od tega, ako so se kot telice pravilno vzrejale ali ne, ako so se po prvem porodu vselej čisto izmolzle ali ne. Znano je tudi, da se mlečnost podeduje. Če si hočemo vzrediti dobre molzne krave, moramo odbrati za plemo samo take telice, katerih matere so bile izvrstne mlekarice; te telice pa plemenimo s takim bikom, ki ga je storila za molžo vrlo dobra krava. Dalje je odvisna kolikost mleka od pasme. Največ mleka imajo dolinske krave, ktere redé večinoma v nižinah na Nemškem, Angleskem, Francoskem in sem ter tja tudi pri nas. Najmanj mleka dobimo od ogorske pasme, povprečno samo 500 litrov na leto, dočim dajejo nižinske krave 3000 litrov ali še več. Za naše kraje so kaj pripravna belanska goveda, ktera niso posebno izbirčna ter za delo, debelenje in za mleko prilične vrednosti. Od mladih krav dobivamo veliko vodenega mleka, od starejših sicer manj, ali isto je bolj gosto. Po tretjem teletu ima krava največ mleka, kar obdrži prilično do 6. ali 7. teleta; starejše krave so za molžo slabije. Pa tudi čas, ki je prešel po porodu, je velikega upliva na kolikost mleka. Precej po storitvi nima krava mnogo mleka, a že v drugem tednu se namolze mnogo več. Od tretjega do dvanajstega tedna po telitvi daje največ mleka, a v poznejšem času vedno manj in

manj. Nekatere gospodinjje molzejo do storitve, kar je napačno. Kajti krava ne more sebe živiti, mladiča prehraniti in zraven še mleka dajati. Pametna gospodinja postavi kravo na suho dva ali vsaj en mesec pred porodom. To stori na ta način, da zadnje dni redkeje molze in čisto ne izmolze. Pri takem ravnanju se suši mleko od dne do dne, dokler se slednjič popolnoma ne posuši. Ako tako ravna, takrat se ni bati boleznij v vimenu, kar bi se v nasprotnem slučaju lahko pripetilo.“

„Kako je to“, oglasi se Tavčarjeva botra, „da imajo nekatere krave vodenije, druge pa mastnije mleko?“

„Kjer napravljajo surovo maslo in sir,“ nadaljuje govornik, „tam gledajo na to, da je mleko mastno, akorav namolzejo nekoliko manj. Iz 5 litrov dobrega mleka, napravi se toliko surovega masla, kakor iz 10 litrov vodenega. Ako se hočemo prepričati o gostosti mleka, utaknemo vanj gladko nožovo klinjo; čim bolj postane ista bela, tem bolje je mleko. Dobrota mleka je odvisna od pasme, klaje, od starosti dotične krave in od časa, ki je pretekel po zadnji storitvi. Vse tiste krave, ki so za molžo jako izvrstne, dajo vodenije mleko, kot one, od katerih se malo namolze. Holandska krava daje vodenije mleko, nego naša domača. Čim več redilnih snovij ima krma v sebi, tem bolj mastno je mleko. Na dobroto mleka jako uplivajo sveža trava in detelja (osobito esparzeta), sladko seno, korenje, otrobi, sladne kali, laneno seme itd. Starejše krave imajo mastnejše mleko od mladih; precej po porodu je mleko vodenije, a kasneje bolj gosto.“

(Konec sledi.)



družbi na Jesenicah. — S ponavljanimi čutili globe svoje hvaležnosti želimo v vrnitev vsem darovalkam in darovalcem ob priprošnji naših svetih bratov v obilni meri Božjega blagoslova!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

**Iz Lahov pri Cerkljah.** Letina je koj borna, hajde je malo; pšenica, rž, proso je slabije od lani; mrve malo, detelje nič, slame malo. Sadja nič. Živina ima slabo ceno. Časi so za gospodarje tako slabi postali, da bi jim bolje kazalo, hišo pustiti in v službo stopiti. Plačila so zmirom hujša, posli uporni in zmirom nezadovoljni. Toliko let že hodijo poslanci na Dunaj, pa za nas kmete ne prinesejo nikoli nič veselega domov. Zmirom se kujejo nove postave, pa tistih le ni, kakoršnih si mi želimo.

**Iz Griž ob Savinji.** Gotovo ste že radovedni, kako kaj napreduje nova Marija-Lurška cerkev, stavljena v spomin treh slavnih jubilejev. Zvedite veselo novico: prav srečno je napredovala od lani. Grižani, sosedni farani in drugi so radi ubogali našega vrlega in čislanečarja č. g. župnika in podpirali bodi z delom ali denarjem. Ob nedeljah pa so neprenehoma hodili „na Gradišče“ gledat; vsem so dopadale lepe slike, ktere je letos na zid slikal slavní J. Brollo. Dne 23. okt. pa se je obhajalo toliko zaželjeno blagoslovljenje! Vreme, ki je poprej bilo neugodno, se je k temu dnevu zjasnilo, in topiči so iz več krajev veselo pokali v beli svet. Ljudij je prišlo tudi od daleč mnogo. Ob 9. uri se je nesla Marija in Bernardika v lepi procesiji iz farne cerkve v novo stanovanje. Dolga vrsta belooblečenih deklic, prepasanih z modrimi traki, je bilo v spremstvu. Ko so se opravila potrebna cerkvena blagoslovila, bila je ginjliva pridiga, potem pa se je darovala prva slovesna sv. maša. Sploh vse je bilo urejeno v največjo zadovoljnost udeležencev. — Nova Marija-Lurška cerkev je res „lilija Savinjske doline“, kakor se je izrazil visok gospod. — Ti pa, dragi bralec, ki nisi imel še prilike osebno se prepričati o naravni krasoti našega kraja, priromaj k novi Marija-Lurški cerkvi, ker tukaj so vresničene besede pesnikov, ki pravi:

Razgled je s holma lep takó:  
Da vabi srce in okó!

**Iz Laškega okraja na Štajerskem.** (Slovenci in obrtni stan.) V 20. številu „Mira“ smo brali članek o potrebi slovenske obrtne družbe, ki nam je prav iz srca govoril. Resnica je, da se slovenska stranka premalo ozira na potrebe na izgojo in uredbo obrtnega (rokodelskega) stanu. Zato se pa ta stan tako rad na tuji živeli naslanja in nam v političnih in narodnih zadevah pogostokrat nasprotuje. V Laškem trgu je več takih mojstrov, ki so od slovenskih mater rojeni, pa najhujše trobijo v nemški rog. Tako je menda po vseh slovenskih trgih in mestih. Tem ljudem manjka političnega pouka, in neopustljiva je malomarnost slovenske narodne stranke, da svoje pozornosti nikoli ne obrne na naš obrtni stan. Naj bi se naredila obrtna družba za vse slovenske dežele po izvrstnem načrtu, ki ga „Mir“ nasvetuje; s tem bi se naša narodnost z novim stebrom podprla in podkrepila! Menda se bo med našimi voditelji ja vsaj eden našel, da ima kaj srca za rokodelski stan in da se bo te misli poprijel, ktero je „Mir“ v svoji ljubezni do vseh slovenskih rojakov sprožil. V to pomozi Bog!

**Iz Predora v Bosni.** (Lepa prošnja.) Mili nam bratje, vrli katoliški Slovenci v Koroški deželi! Sprejmite prijazno in blagodušno pozdrav od katoliško-slovenskih bratov svojih iz jugoslovanske Bosne. 400 let je zdihovala katoliška cerkev, so zdihovali verni katoličani-Slovani bosenski pod težkim turškim jarmom, pod grozovitim mahomedanstvom. Najsvečnejša služba Božja opravljala se je v šumah (gozdih), v kletih in ubogih kočah. Cerkev so bile bolj hlevom in lesenim bajtam, kakor Božjim hramom podobne. Cerkevna oprava je bila silno revna in nedostojna. Bogoslužje samo je bilo vsled mnogih nedostatnosti večkrat pomanjkljivo. Ko je prišla Bosna pod Avstrijo, obrnilo se je mnogo na bolje. Ustanovile so se štiri katoliške škofije, nove župnije, katoliške šole in pozidale nove cerkve. Toda večina cerkev, posebno v Banjaški škofiji, je še v starem, revnem in nedostojnem stanju; ljudstvo je prerevno, da bi si na enkrat postavilo zadostno število lepih Božjih hiš. Katoličani nima jo svojega zemljišča, tistega imajo le v najemu od turških begov in agov, katerim morajo dajati tretjino pridelkov za najemščino in zraven tega morajo še nekaj tlake opraviti. Po vrhu pa morajo še plačevati cesarski davek, ki je zračunjen na desetino vsega letnega pridelka. Tudi katoliška duhovščina je tukaj revna; duhovno pastirstvo opravljajo večji del revni frančiškani, in tudi škof v Banjaluki so frančiškan ter imajo pičle dohodke. Ljubi Slovenci! Tukaj imate priložnost, pokazati svojo krščansko ljubezen proti nam, ki smo vaši bratje po veri in po krvi, in kar je še več vredno, pokazati svojo gorečnost za čast Božjo, ki se najbolje razodene v

lepšanju Božjih hramov (hiš). V Predoru v Banjaški škofiji se je lani ustanovila nova župnija (fara). Pred okupacijo je bila tukaj samo katoliška družina. Ko smo pa pod Avstrijo prišli, kupil je slovenski misijonar č. g. Valentin Lah tukaj leseno turško hišo za katoliško misijonsko postajo. Nasilna smrt je iskrenega misijonarja, vašega rojaka č. g. V. Laha prehitela, da začetega dela ni mogel nadaljevati. V mestu Predoru in okolici naselili so se katoliški izseljenci iz Avstrije. Prvi prostor za bogoslužje priredili smo v prej omenjeni Lahovi hiši, ki je bila prej turški čardak. Nekatere kratki v letu je prišel kak duhoven misijonar, da je tu opravljal najsvetejšo službo Božjo in delil sv. zakramente. Pozneje postavili so malo in slabo kapelico, sestavljeno iz lesenih stebričev, vmes pa stene iz slame in blata, po vrhu z apnom pobeljene. Edini altar sv. Jožefa je bil sestavljen iz podobe sv. Jožefa, sv. razpela in sv. mize iz slabih desk (dil). Ni bilo dostojne cerkvene obleke, ne drugih rečij. Ta uboga kapelica je postala leta 1891. farna cerkev za katoličane v Predoru! Prišel je stalno nameščen župnik, ki stanuje v revni blatno-slamnati koči. Cerkev ima leseno-blatno-slamnate stene, ki jih vsaka ploha krha in razpraska; tlak je iz surovih desk, ravno tako strop; streha lesena; zvonik iz štirih hrastovih stebrov, v katerem visi en sam, tri cente težek zvonček. Verni Slovenci na Kranjskem, v slavni škofiji Ljubljanski, so podarili mnogo lepih cerkvenih rečij tej siromašni cerkvi sv. Jožefa, tako da se je zdaj od znotraj precej olepšala, in se zamore Božja služba bolj dostojno opravljati. Mi smo pa vendar še zmirom žalostni, če pogledamo cerkev od zunaj. Sramota se nam zdi, da pustimo Kristusa v taki hiši prebivati, da imate pri vas na Slovenskem še hleve bolj lepe in čedne! Naše želje grejo po zidani cerkvi. Pomagajte nam, ljubi Slovenci, posebno vi kranjski in koroški Slovenci; saj je sv. Jožef tudi vaš deželni patron; on vam bo za vaše darove gotovo obilnih povračil izprosil! Saj vam ni smoj tuji: tukajšnji katoličani so večidel priseljeni Slovenci in Moravci, nekaj je Hrvatov in Nemcev. Večidel so poljedelci, ter so posestva kupili od Turkov. Priporočamo se še posebno častiti duhovščini slovenski. Kdor je blage volje, za zidanje nove cerkve sv. Jožefa v Predoru kaj podariti, naj blagovoli svoj dar poslati na podpisane, ali pa na opravništvo „Mira“, ki bo gotovo tako prijazno, da nas bo pri tem naboru darov v Božjo čast podpiralo. Z odličnim spoštovanjem

Dr. Vid Miljanovič,  
župni upravitelj v Predoru v Bosni.

Dostavek uredništva. Opravništvo „Mira“ je rado pripravljeno, sprejemati take darove in jih potem v večjih svotah pošiljati v Predor.

## Politični pregled.

Najnovejša novica je vsekako vesela: češki odposlanci vseh strank iz Češke, Morave in Šlezije so se snideli v Pragi in se zedinili za sledeči program (načrt političnega delovanja): uresničenje češkega državnega prava, imenovanje novega češkega ministra, pravičen volilni red, enakopravnost Nemcev, Čehov in Poljakov v čeških deželah in samouprava raznih dežel. Za ta program naj vse češke stranke vzajemno delajo. Kaj hočejo, o tem so Čehi zdaj edini in složni, ne pa tudi o tem, kako to doseči. Mladočehom se očita, da moč češkega naroda previsoko cenijo, da si vsled tega ne prizadevajo, dobiti zaveznikov, ampak kar sami naprej dirjajo in nič ne opravijo. Dr. Herold je pa na tem shodu rekel, da Mladočehi narodovo moč še prenizko cenijo. Iz tega se pač vidi, da je še daleč do resnične in popolne sloge med Čehi. Če so prav edini v tem, kaj hočejo, ne morejo se zediniti o tem, kako do zmage priti. Prevago imajo zdaj Mladočehi, ljudstvo jim zaupa, toraj moramo počakati, da pokažejo, kaj znajo. V dveh letih do zdaj niso nič opravili; ako še nekaj let mine, in ne bodo nič opravili, potem bo ljudstvo spoznalo, da njih postopanje (taktika) ni bilo pravo. Kar je na tem shodu govoril poslanec dr. Hruby o Slovanih v Šleziji, to velja tudi za nas Slovence. Rekel je, da preburno naskakovanje Mladočehov škoduje Šlezijanom, ker jim odteguje vsako vladno naklonjenost, na ktero so mnogokrat še navezani, ker niso še dovolj zreli in utrjeni, da bi sami brnili svoje pravice. Tudi Slovincem, zlasti na Koroškem in Primorskem, bi se boljše godilo, ko bi ne bilo Mladočehov. Kajti potem bi bil češki narod po Staročehih zastopan, tisti bi vlado podpirali, da bi jej ne bilo treba pri levičarjih pomoči iskati, in potem bi morala tudi vlada na Slovence ozir jemati in bi uradnikom v slovenskih deželah ukazala, da naj branjijo Slovence zoper vsako krivico. Ker pa Mladočehi vlado dražijo, zato pa tudi ona nemškim liberalcem zmirom več oblasti v roke daje, in to čutimo najprej Slovani,

ki smo na nemški meji. Čeravno pa ta shod čeških poslancev ni prinesel še popolne sloge za češke voditelje, vendar je že to veliko vredno, da so se zedinili o programu in da so se vsi izrekli za to, da se hočejo za svoje pravice odločno potegovati. Pokazalo se je na tem shodu, koliko obrekovanja so morali Staročehi do zdaj po nedolžnem prestati. Kajti odločno so izrekli, da nikdar niso zapustili češkega državnega prava in da tudi nikdar niso bili vladna stranka, ker niso služili vladi, ampak le večini (desnici), ker brez tiste niso nič doseči zamogli. Mi imamo to upanje, da bo ta shod dober sad rodil, in da se bodo češke stranke zmirom bolj zbližale. Potem se bo vse na bolje obrnilo, nemški liberalci bodo svojo oblast zgubili, ko jim bodo desničarji združeni nasproti stopili. Seveda če bodo Mladočehi hoteli s Poljaki in konservativci vzajemno delati. — Državni zbor se je pričel 5. novembra. Pretresal bo denarni proračun za leto 1893. Tudi se govori, da pride na vrsto postava zoper ponarejanje jestvin, to je, da bodo taki kaznovani, ki prodajajo slabe in popačene jedi in pijače. — Novi deželni načelnik na Kranjskem g. baron Hein menda ne bo tako hud Nemec, kakor se je govorilo. Ko so se mu poklonili politični uradniki, položil jim je na srce, da naj bodo pravični in prijazni proti ljudstvu. Več Slovenci ne zahtevamo. Pretekle dni so se mu poklonili tudi mestni zastop Ljubljanski, č. duhovščina in razna slovenska društva. Na slovenske ogovore je g. dvorni svetnik baron Hein odgovarjal tudi v slovenskem jeziku. Slovenski poslanec in deželni glavar slovenske dežele kranjske gosp. Oton Detela pa je čutil potrebo, pozdraviti ga le samo v nemškem jeziku. Taka nesrečna popustljivost nam Slovincem nič ne koristi, ampak le mnogo škoduje. — Ministerstvo je razsodilo, da Celjski notarji ne smejo več po slovensko pisati na sodnije. To pa menda ne bo veljalo za večne čase. — Poljski listi zavračajo Plenerjeve baharije in pravijo, da bodo Poljaki le potem vzajemno postopali z nemškimi liberalci, ako tisti priznajo pravice dežel in narodov. Madjari počenja v svoji oholosti take reči, da preseda že svitlemu cesarju samemu. Prej se je govorilo, da bi se imela sprava narediti med cesarsko vojsko in madjarskimi puntarji, in v ta namen je bilo dogovorjeno, da bodo vojaki vence položili na grobove v boju padlih madjarskih hlevodov iz leta 1849, honvedi pa bodo venec položili na grob avstrijskega generala Hencijsa. Komaj pa se je to razglasilo, začeli so madjarski listi kričati, da se grob Hencijsa ne sme počastiti, ker je preveč madjarske krvi prelil. Na enkrat je bilo vse po konci in Madjari so žugali kar s pretepom vsem tistim, ki bi grob avstrijskega generala ozaljšali. Vlada se je ljudstva zbala, kakor še vselej in kakor bi ne imela nobenega vojaka pri rokah, in rajši je vso slavnost opustila. To je cesarju tako hudo delo, da so brž Ogersko popustili in odpotovali nazaj na Dunaj. Pravijo, da vsaka sila le en čas trpi, morda bo tudi madjarske že kmalu konec.

Bizmarkov list „Hamburger Nachrichten“ svari Nemce, naj Rusov preveč ne dražijo, ker ima Rusija najmočnejšo vojsko. — Francozi so divje Dahomejce v Afriki vnovič dobro nakresali. — V Bolgariji se hitro širi katoliška vera. V Plovdivu je že tretjina ljudij zapustila pravoslavje in prestopila v pravi hlev Kristusov, kjer je dovolj prostora za vse narode in se med njimi razloček ne dela.

## Gospodarske stvari.

**Kako se onemogla in zanemarjena drevesa zopet okrepčajo.**

Bolezen potlači človeka. Prej zdrav in čvrst, postane sedaj otožen, glava mu sili v tla, roke so mu nadležne in tudi noge: nič prav mu ni. Treba je iskati zdravnika in zdravila. — Tudi drevo onemore, nič več ne rodi prav in se celó popolnoma iznerodi. Kaj je pa krivo nerodovitnosti? Velikokrat naša trda nehvaležnost, ki ne privoščí drevesu, kar mu gre, da bi rastlo in rodilo. Zemlja, v kateri se solzi in stoka drevo, nima gnoja, zato drevo ne more rasti in se razvijati. Večkrat tudi izkopamo drevesu, kedar je sadimo, že mrtvaško jamo, ker je stavimo pregloboko. Vsled tega si nalezle bolezen, vidoma hira in hira, dokler pogine. Zatorej nikar saditi drevja pregloboko, kajti to mu je zelo škodljivo.

Dalje moramo vrh prva leta primeroma okrajševati, če ne raste nepravilno, drevo počne hitro roditi, zato pa tudi hitro opeša.

Enako škodljivo je tudi, ako ne postrgavamo stare mrtve skorje, pod katero gnezdi mrčesi, ki so pravi drevožrci. Le dobro osnaženo drevo bo tudi dolgo časa rodilo. Vendar pa ne smemo toliko kože ostrgati, da bi drevesu škodovalo.



Četrti vzrok nerodovitnosti je, da ran zarez ne zamažemo z voskom, vsled tega pritisne velikokrat trohnoha.

Velikokrat je kriva zemlja sama, posebno ako ima preveč kremenika, ali ako je ob koreninah preveč kamnita ali pa tudi močvirna. V prvem slučaju lahko pomagamo z gnojem, v drugem pa, ako nepotrebno vodo odpeljemo. Krivo je včasih tudi podnebje, ki ne ugaja drevesu. Najbolje storimo, da tako drevo precepimo.

Lako pa tudi nerodovitnost odpravimo, ako storimo, kar smo prej nekoliko po nemarnosti zamudili, namreč da drevo dobro in umno oskrbujemo. „Vrt.“

## Novičar.

**Na Koroškem.** V Škofičah so blagoslovili novo šolsko hišo. Vse je šlo v redu, samo to se mnogim ne dopada, da ima šola nemški napis. Bila je zidana za slovenske denarje, občina je slovenska, župan in odborniki so Slovenci, čemu potem pačiti se po nemško? Med Nemci ne bote nikjer našli slovenskih napisov. — V Velikovu mislijo upeljati električno razsvetljavo. Tam se bo tudi zidala nova hiša za okrajno sodnijo. — Iz Šmihela nad Pliberkom nam je došla pritožba, da tamošnji poštar noče vedeti, kje je Doberla ves, ki je komaj dve uri od Šmihela. On hoče, da se mora pošta na pismih po nemško zapisati. Nam pa ni znana nobena postava, po kateri bi bila nemščina že razglašena za „državni jezik“ ali „Staatsprache“. Tudi smo že mnogo pisem in drugih poštnih pošiljatev v roke dobili, na katerih je bila pošta samo po slovensko zapisana. Šmihelčani naj se toraj le pritožijo na pošto vodstvo v Gradcu, tam bodo morda vendar našli svojo pravico. — V Št. Lenartu pri sedmih studencih se je ustanovila slovenska posojilnica. To je že 17. na Koroškem. Zdaj bo najprej potrebna v Železni Kaplji.

**Na Kranjskem.** V Dolu pod Ljubljano so blagoslovili šolsko hišo. — Grižo in škrlatico imajo otroci v Cerkljah na Gorenjskem. Šolo so zaprli. — Pri živinski razstavi v Novem mestu se je razdelilo 5 premij za bike, 4 za krave in 5 za telice. Nekteri so pa rajši vzeli pohvalne diplome. — V Krškem se bo uzidala spominska plošča v hišo Valvazorjevo. — Katoliška bukvarna v Ljubljani je založila knjižico: „Krščanski nauk za prvence.“ (Prvo in drugo šolsko leto.) Sostavil Simon Zupan, katehet. Peti natis. Ker je ta katekizem od škofijstva in ministerstva potrjen za ljudske šole, ga morejo č. gg. veroučitelji rabiti s pridom v prvem in drugem razredu ljudskih učilnic. Vezan eksemplar te knjižice stane samo 10 kr. — Slovenski pisatelj Ivan Lapajne v Krškem je izdal knjižico, v kateri priporoča ustanovo osrednje slovenske posojilnice, ki bi slabim posojilnicam s posojili ali ulogami pomagala. Sestavil je tudi še pravila za tak zavod. Mi v njih pogrešamo točko, da bi taka posojilnica morala tudi sprejemati in obrestovati od drugih posojilnic denarje, kar ga imajo preveč, ker v § 2. tega ne najdemo.

**Na Štajerskem.** Kolera se je prikazala pod Ptujem. Nekaj ljudi je umrlo. Prinesla se je bolezen iz Ogrske. — Griža razsaja pri sv. Andražu v slov. gor. — Pogorel je Stadler pri Grižah. — Okoli Ljutomera imajo še precej dobro vinsko letino. — V Vinigori (v Zagorju) je neka zmešana ženska začela upiti, da se cerkev podira, pa se je le njej v glavi vrtelo. Ljudje so tako drli iz cerkve, da so jih 14 do smrti stlačili in pohodili, veliko je pa ranjenih.

**Na Primorskem.** V pokoj je stopil pomjanski župnik č. g. J. Vodopivec. To pa zavolj tega, ker mu je zdravje spodkopano vsled vednega preganjanja od lahonske strani. Čemu pa imamo postavbe, vlado in vojake, ako pa vendar državljani ne najdejo varstva pred besnimi političnimi fanatikami? — V Nabrežini so ustanovili pevsko društvo. — V Rovinju so bili trije laški razgrajalci obsojeni na 14 dni zapora, ker so napadli nekega hrvaškega duhovnika.

**Po drugih deželah.** Na Kitajskem je bila strašna povodenj. Več tisoč ljudi je bojda konec storilo. — V Jeruzalemu je umrla 115 let stara nuna. V samostanu je bila celih 98 let. — V Heidelbergu je pogorel kolodvor.

### Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Faro Hohenpressen je dobil tamošnji provizor č. g. Ignacij Wipfler. — Č. g. Franc Lenc, kaplan v Dravogradu, gre za provizorja v Kazaze in bo oskrboval tudi Šteben. Č. g. Franc Haviček, kaplan v Šmihelu, gre za kaplana v Dravograd. Č. g. Josip Homan imenovan je za kaplana v Šmihelu. Č. g. Vojteh Krejči postal je provizor v Meisseldingu. Č. g. Stefan Bayer ostane kot kaplan v Doberli vasi.

## Prošnja.

Da se oživi med slovensko mladino spomin na velezaslužnega koroškega Slovenca, Urbana Jarnika, bivšega župnika v Blatogradu, izdala se bo v kratkem knjižica „Urbana Jarnika izbrani spisi za slovensko mladino“. Ker bi to knjižico radi okrasili s podobo Jarnikovo, lepo prosim, da bi mi to podobo blagovolil za kratek čas posoditi, kdor jo morebiti ima. Dobro došli mi bodo tudi spomini onih rodoljubov, ki so imeli čast poznati in občeovati s „koroškim Vodnikom“, Urbanom Jarnikom.

Jožef Lendovšek,  
c. k. profesor v Beljaku.

Slovenskim rodoljubom iz dežele in sosednih slovenskih pokrajin, ki dohajajo po opravkih v Celovec, naznanjamo, da se Celovski Slovenci shajajo vsako sredo ob 1/2 8. uri zvečer v gostilnici hotela „pri zlatem medvedu“ (zum goldenen Bären), kjer imajo odmenjeno svojo klubovo sobo števil. 12. v prvem nadstropju na desno. — Slovenski gosti so vsikdar dobro došli!

Loterijske srečke od 5. novembra.

Gradec 38 19 62 54 3

Dunaj 62 81 61 7 31

## Tržne cene v Celovcu.

| Ime blaga                  | na birne |     | na hektolitre |     |
|----------------------------|----------|-----|---------------|-----|
|                            | gld.     | kr. | gld.          | kr. |
| pšenica . . . . .          | 5        | 60  | 7             | —   |
| rž . . . . .               | 4        | 70  | 5             | 80  |
| ječmen . . . . .           | 3        | 60  | 4             | 50  |
| oves . . . . .             | 2        | 10  | 2             | 60  |
| hejda . . . . .            | 4        | 50  | 5             | 60  |
| turšica (sirk) . . . . .   | 3        | 50  | 4             | 35  |
| pšeno . . . . .            | 8        | —   | 10            | —   |
| fižol . . . . .            | 5        | 10  | 6             | 35  |
| repica (krompir) . . . . . | 1        | 20  | 2             | —   |
| deteljno seme . . . . .    | —        | —   | —             | —   |

Sladko seno je po 2 gld. — kr. do 2 gld. 20 kr., kislo 1 gld. 40 kr. do 2 gld. — kr., slama po 1 gld. 60 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 58 do 60 kr. kila, maslo in puter po 95 do 105 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 33 do 35 gld. stari cent.

## Kmetija na prodaj,

ki ima čez 41 oralov zemlje, pohištvo v dobrem stanu. Več pov. posestnik Franc Modrič p. d. Jurij v Dolči vasi (Toppelsdorf) pri Celovcu.

## Julius Ivanetič,

trgovec s tržaškim blagom v Celovcu,

Šent-Vidsko  
predmestje

„pri angelju“

Wodley-eve  
ulice št. 8,

priporoča svojo veliko zalogo špecerijskega, kolonijalnega in materijalnega blaga, finega ruma, pravega francoskega kónjaka in izvrstnega brinjevca. Na prodaj ima tudi pristna, nepokvarjena tirolska in avstrijska vina, izvrstno kavo raznih vrst, sladkor, riž, moko, fine kranjske klobase, sir, salami in druge slaščice, vse po najnižjih cenah, zagotavlja pošteno in vestno postrežbo.

**Prodaja le samo sveže (frišno) blago.**  
Zunanja naročila izvršujejo se točno. — Kramarjem iz dežele se cene zdatno znižajo.

## SVARILO.

Uljudno opozarjamo p. n. občinstvo, da se naša

Kathreiner-Kneippova sladna kava ne prodaja

nikoli odprta,

ampak vedno le v belih zavojih z višnjevim tiskom po pol kilo, 200 in 100 gramov, z našim podpisom in varstveno marko, kakor se tukaj na strani vidi.

Paziti je posebno na našo varnostno marko, kajti zavoji s ponarejenimi izdelki, s katerimi se p. n. občinstvo slepi, so našim zelo podobni. Papir, tisk in besede na tistih zavojih so ravno taki, kakor na naših, manjka jim le podoba čast. gospoda župnika in naš podpis. Nihče naj ne sodi o Kathreiner-Kneippovi sladni kavi, ako ni kupil pristnih zavojev z našo varnostno marko.

**Tovarna za Kathreiner-Kneippovo sladno kavo**  
v Berlinu, na Dunaju in v Monakovem.



SCHUTZ - MARKE.



Kdor hoče uživati dobrote edino pristne, ne na pol sežgane in slabo okusne.

Kneippove sladne kave, naj kupuje le rudeče, stirovigate zavoje od Oelzovih bratov, ki nosijo kot varnostno marko sliko s ponvo. Mešana z

**Ölzovo kavo,**

ki je najboljša in najcenejša kavina primesa, daje kavo. ki bobovo breztečno kavo aaleč prekosi, ki je zdrava, dober kup in tečna.

**Bratje Ölz v Bregencu,**

v Avstro-Ogerski državi edina od častitega gospoda župnika Kneippa priporočena tovarna za sladno kavo.

Dobi se v vseh boljših prodajalnicah za tržaško blago.

Vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo, mlatilnice, čistilnice za žito, trije, slamoceznice, mline za sadje, stiskalnice za saje in vino, za groblje, faktor vse druge stroje in priprave za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo itd. priporoča v najnovjši in najboljši obliki, po cen:

**IG. HELLER, DUNAJ,**  
Praterstrasse 78.  
Illustrirani zapiski in polvalna pisma v hrvaškem, nemškem, italijanskem jeziku po zahtevanju brezplačno in franco. — Gas za postušajo — garancija. Zopet enake cene!

## Hlapec,

ki je zmožen slovenskega in nemškega jezika, srednje starosti, ki zna pisati in bi bil zvest varuh pri mladih konjih, ob nedeljah in praznikih pa bi prodajati pomagal, dobi pri meni ročno službo in 7 gld. mesečne plače.

M. Punzengruber,  
trgovec v Črni (Schwarzenbach).

## Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pismenih zavitkov itd. po najnižjih cenah.